СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 103. Джерзи Ситі, Н. Дж., пятниця, 4. мая, 1928. VOL. XXXVI. No. 103. Jersey City, N. J., Friday, May 4, 1928. THREE CENTS.

ПРИНЯТТЯ ЛЕТУНІВ „БРЕМЕНА" В СТОЛИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДАЄ ЇМ МЕДАЛІ.

ВАШИНГТОН, 2. мая. — Президент Кулидж й міністерський кабінет витали нині в урядовій церемонії летунів „Бремена".

Приняття відбулося в Білів Домі, де президент Кулидж причепив кождому членови німецько-айриської залоги „Бремена" медалю летничої відваги, ухвалену недавно конгресом.

Летунів стрінув Келог, голова Кулиджового кабінету, на летничім поли й забрав їх сейчас на параду. По дорозі витали їх величезні здвиги народа.

Опісля летуни відвідали ще раз гроби героїв та конгрес.

БОРОТЬБА ЗА РОЗУМІННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ПАТРІОТИЗМУ.

АМЕРИКАНКИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ПАТРІОТИЗМУ „ДОЧОК АМЕРИКАНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ".

НЮ ГЕЙВЕН, Конетикат, 2. мая. — У відомій патріотичній організації американських жінок „Дочки Американської Революції", що має організувати жінки зі старих американських родів, прийшло до справдішньої революції за розуміння американського патріотизму.

Свого часу уряд сеї організації склав був спис бесідників, яких не повинні вживати відділи сеї організації; подані на сьому списку бесідники малиби буцімто бути небезпечними для американської конституції чи порядку. На послідних зборах організації, що відбулися в місті Бостоні, ряд визначних членкинь звертав зарядови увагу на нерозум такого поступовання, показуючи йому, що власне американські засади правління вимагають, щоби кожда людина мала право й можливість сказати свобідно своє слово. Та не дивлячися на сі осторогі, конвенція потвердила поступованне заряду, піддержуючи в сей спосіб „чорну лісту" бесідників.

Се поступованне конвенції старої організації здивувало немало американське горожанство, і тепер зачали проти сього протестувати навіть самі членкині, а протестують у сей спосіб, що заявляють своє виступлення з організації. Перші виступили жінки зі сеї місцевости, числом 29. Замітне, що між ними є визначні діячки організації та жінки визначних учених і громадянських діячів. У листі до заряду кажуть вони, що власне американізм підтверджує потребу свободи слова.

ЗМЕНЧЕННЄ АМЕРИКАНСЬКОГО ПУБЛИЧНОГО ДОВГУ.

СПЛАЧЕНО ЗА РІК ОДИН МІЛІЯРД ДОЛЯРІВ.

ВАШИНГТОН, 2. мая. — Департамент скарбу обчисляє, що за послідний рік сплачено 1 міліярд 93 міліони долярів публичного (державного) довгу Злучених Держав.

На „бондах свободи" має Америка ще 9 міліярдів 638 міліонів долярів.

ХОЧЕ СПАТИ ПІДЧАС ЛЕТУ.

РУЗВЕЛТ ФІЛД, Лонг Айленд, 3. мая. — Американский військовий летун Ройел Томас почав нині на своїм літаку довгий лет, щоби побити рекорд лету на довжину. Хоче він летіти довше, як послідний рекорд Стинсона й Голдемана, котрі летіли 36 годин і 31 мінут.

Думає він побити сей рекорд о одну годину. Каже, що він найшов такий спосіб, що потрафить пустити літак у рух та буде міг заснути на короткий час, а літак буде летіти без його кермовання.

ЦІКАВИЙ ВНЕСОК ПОСЛА.

ВАШИНГТОН, 2. мая. — Конгресмен Сабат уніс у конгресі резолюцію, звернену проти тих Американців, що забирають час американським представникам поза границями.

Сабат каже, що американські дипльомати тратять майже ввесь свій час на те, щоби добувати авдієнції в королів, та звязки з шляхти, та всяких инчих представників „висших" кругів поза границями.

Сабат ставить внесок, щоби амбасадори не займалися догоджуванням пустим амбіціям Американців і Американок.

ПОЧАВСЯ ПРОЦЕС ПРОТИ ПАНІ НЕП.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 2. мая. — Лава присяжних суддів, що має розглянути справу пані Неп, бувшої секретарки стейту Ню Йорк, вже зложена. На лаві присяжних суддів засідає 4 фармерів. Усі присяжні будуть через цілу розправу замкнені, щоби не стикатися з публикою.

Прокуратор у своїй промові говорив, що пані Неп забрала на власний ужиток коло 8,000 долярів публичного гроша, а записала в книгах, що видала їх на свою родину.

Пасербиця обжалованої, почувши про загрозу судді, рішилася станути на розправу зі зізнаннями.

ПРОТЕСТАНТ ОСУДЖУЄ ПРОТЕСТАНТИЗМ ЗА ВИСТУПИ ПРОТИ СВОБІД НАРОДА.

НЮ ЙОРК, 1. мая. — Др. Никлас Ботлер, президент Колюмбійського університету, виступив тут в одній протестантській церкві з відчитом на тему: Протестантське Християнство.

В сьому відчиті Ботлер говорив богато про демократію в протиставленню до фашизму й комунізму. Відтак став говорити про чинники, які виступають проти демократії та свободи народа. Тут він острими словами скритикував виступи ріжних протестантських церков проти свободи. „Ми живемо" — говорив він, у часи найгірших переслідувань чоловіка чоловіком. Переслідуванне доходить до того, що люди мордують себе й утинають голови всякому, хто тільки має инчу думку, як вони. Протестантське християнство почалося з того, що воно почало виступати проти того рода поступовання, але нині протестантизм перемінився на головне оруддя переслідування. Богато з протестантів се чисті погани, які тільки не знають, що вони погани".

По відчиті богато присутних хотіло ставити Ботлерови запити, але він заявив, що він не має часу на відповіди.

ОСЬ, УЧИТЕЛЬКА!

Львівська „Хвиля" з 22-го березня поміщує допис з Хоросткова, в якому читаємо: „В місцевій шестиклясовій жіночій школі вчить в другій клясі п. Марія Лянґерова. Як ця пані виховує довірену собі шкільну дітвору, свідчить такий факт. На одній з лекцій польської мови, пояснюючи розділ про іменки та прикметники, подає вона такі приклади: 1) Жид паршивий; отже Жид — іменик, паршивий — прекметник, зглядно ціха чи властивість Жида. Другий приклад: Жид Шахрай, отже Жид — іменик і т. д. Відтак слідують приклади, які п. Лянґерова подає для „освічення" умів учениць: Жид брудний, Жидівка непорядна й т. д. На домашню задачу було 10 подібних прикладів. Одна з учениць, яка не написала такої задачі, одержала від цеї учительки догану. „Хвиля" відкликується наприкінці до інтервенції міродатної шкільної влади.

ВПАЛА СТАРИННА ВЕЖА.

З Парижа повідомляють, що в Тур впала в румовища старинна вежа, побудована з кінцем VIII. віку. Леґенда впевняла, що під цею вежею спочила жінка Карла Великого. Підчас катастрофи потерпіли два сусідні доми.

ЖІНКА.

В місцевости Стендаль в Німеччині одна молода жінка поповнила самогубство на балю, наслідком того, що ніхто не попросив її до танцю.

СУДЯТЬ АЛЬЗАТСЬКИХ АВТОНОМІСТІВ.

ПАРИЖ, 1. мая. — В Кольмар розпочато судову розправу проти 15 французьких горожан з Альзації за те, що вони хочуть відорвати Альзацію від Франції, а прилучити її до Німеччини. Та біда в тім, що трох з тих обжалованих альзатське населення вибрало при послідних виборах послами до французького парляменту, себто іншими словами, заявилося за їх пропагандою. А їх пропаганда, як виходить з уст обжалованого д-ра Рекліна, не є за відорванням Альзації від Франції, а тільки за автономією Альзації. А цего не хоче признати французький уряд. Ціле населення є одначе за автономією.

Обжалованих боронить 7 адвокатів.

ГОЛОДОВИЙ ТИФ НА ПІДКАРПАТТІ.

З богатьох околиць Підкарпаття приходять алярмуючі вісти про часті випадки чорного голодового тифу. Є се наслідки недоїдання селян, котрі по минулорічній повені найшлися в крайній нужді. До збільшення голоду, а тим самим епідемії причиниться ще й те, що тої зими морози знищили всі осінні засіви. Передновок заповідається дуже сумно.

Одначе уряд нічого не дбає й не заноситься на жадну акцію з його сторони.

ЧОЛОВІК, ЩО ПРИВОДИТЬ ДО СЛІЗ НАВІТЬ ЖАНДАРМІВ.

Француський сенатор й адвокат Сіттолі має славу найбільш небезпечного чоловіка Франції. З вигляду він скромний, а в розмові з товаришами навіть гикається. Коли одначе стане на трибуні оборонця, то нема суду присяглих, який би по його промові міг видати засуд на його клієнта. Були випадки, що навіть жандарми, ескортуючі злочинців, плакали мов бобри...

ЗУДАРЕННЯ ВІРЛА З ЛІТАКОМ.

Перед кількома днями на літак „аеролету" що їхав з Кракова до Відня, налетів величезний орел з такою силою, що на металевому крилі літака утворилося помітне заглиблення. Ворог літака — орел переплатив напад на свого конкурента життям.

СЕНЗАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС У ПАРИЖІ.

В Парижі почався процес, в якому маршал Франції Фош обвинувачує комуністичного посла Марті в клеветі. Обвинувачений впевняє, що маршал Фош пропонував конференції амбасадорів, щоби його поставити на чолі міжнародньої армії, якаб мала здобути Москву й прогнати відтіля большевиків. Як головний свідок стане в цьому процесі комуністичний посол Кашен, що сидить тепер в тюрмі.

СКАРБИ В МОЙСЕЄВІЙ ДОЛИНІ.

Між Червоним і Мертвим морем простягається рівнина, що її Араби звуть долиною Мойсея. В 1912 р. німецький археольоґ, др. Бурґґард відкрив там руїни міста Петри, в якому жило колись племя морських розбишак. В 1-ому століттю по Христі розбишаки вигинули, а місто зникло. Пустинні вітри присипали його пісками. Остались тільки оповідання про давнє багацтво того міста. Недавно вислав англійський уряд учених професорів в Мойсееву долину. Та учені не найшли нічого цікавого. Щойно перед кількома місяцями найшли в глибоких підземних хідниках величанські багацтва, яких вартість виносить коло двацять міліонів долярів. А відкрили ці скарби припадково ось як: На руїнах міста Петри відпочивали Араби. Один арабський парубок ліг на камінну плиту і заснув. Нараз запався під землю. Кликав рятунку, але пивниця була глибока і годі було зараз прийти йому на рятунок. Парубок зачав сам шукати виходу і заблудив у підземних закамарках. Коли перейшов вже чимало коридорів, опинився нараз у просторій салі з каміння. На ґранітних полицях були поскладані в порядку перстені, нараменники, коралі, брошки з золота та срібла посудина. Жемчуги й дороге каміння було сховане в металевих скринях, що їх проїла вже ржа й сніть. Оповідання молодого Араба дійшли до Анґлійців. Учені, що перебували недалеко Петри, рішили розслідити таємничі закамарки під землею і найшли ті скарби. Найдені предмети походять з часів царя Ірода. В такі то нараменники й дороге каміння мусіла прибиратись Сальомея, коли просила в Ірода голови св. Івана Хрестителя й танцювала перед Іродом.

УЧАСТЬ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНЬОМУ ҐЕОЛЬОҐІЧНОМУ ЗІЗДІ.

В травні місяці 1929 р. в Преторії (Південна Африка) має відбутися міжнародній ґеольоґічний зїзд. Укрнаука визнала за бажане взяти участь в цьому зїзді і постановила відрядити на нього проф. Лебедева.

ЦИГАНЕ СТРІЛЯЮТЬ МАДЯРСЬКИХ СЕЛЯН.

З Будапешту доносять, що румунська гранична сторожа напала на селян, що збирали ріща в ліску на границі Румунії та розпочала стрілянину. Переполохані селяне кинулися в розтіч, при чому один з них, ім. Терек, батько 2 дітей, переступив тікаючи несвідомо границю. До нього стрілив граничний жовнір та зранив його так тяжко, що той небавом помер. Другого селянина арештували та замкнули в тюрмі Орадеа Маре, де його до тепер тримають. Мадярський уряд вніс з тієї причини протест до румунського уряду.

УГОРЩИНА ДОМАГАЄТЬСЯ ВИДАЧІ БЕЛІ КУНА

ЧЕРВОНИЙ ДИКТАТОР МАВ ВИДАТИ ЗАСУД СМЕРТИ НА ДВОХ УКРАЇНСЬКИХ ОФІЦИРІВ. ПРАВДОПОДІБНО АВСТРІЯ НЕ ВИДАСТЬ КУНА, А ПЕРЕВЕЗЕ ЙОГО АЕРОПЛЯНА СОВІТСЬКУ ТЕРИТОРІЮ.

ВІДЕНЬ, 2. мая. — Угорський уряд віднісся дипльоматичною дорогою до австрійського правительства з проханням видати Белю Куна, що находиться у віденській тюрмі. Своє прохання опирає Угорщина на тім, що Беля Кун видав на власну руку в 1919 р. три засуди смерти. Між тими трома страченими були два українські офіцири.

Угорщина намагалася дістати Белю Куна ще в 1920 р., але соціялістичний канцлер не згодився на видачу. А тепер місце канцлера займає монсіньор Зайпель і Угорщина має надію, що він не буде робити видачі перешкоди.

Загальна одначе опінія серед віденських правників є та, що Австрія не може Куна видати. Бо новий карний закон узнає видачу тільки тоді, коли за поповнений злочин виданий не потерпить в другім краю тяжшої кари як в Австрії. А Белю Куна жде в Угорщині евентуально кара смерти, яка в Австрії зістала знесена. Через те Австрія не може видати Куна Угорщині. По всякій правдоподібности прийдеться їй перевезти Куна до совітів аеропляном, бо німецький, чехословацький і польський уряди не хочуть дати своєї згоди на перевіз Куна до совітів через їх землі.

АМАНУЛЛЯ ВИЇХАВ З ПОЛЬЩІ ДО МОСКВИ.

ВАРШАВА ПРАЩАЛА ЙОГО З ВЕЛИКОЮ ПОМПОЮ. ЗАЛИШИВ $3000 ДЛЯ БІДНИХ.

ВАРШАВА, 2. мая. — Афґаністанський монарх вже відїхав до Москви. Польський уряд зробив йому ще пращальну військову параду, щоб затерти враження з 1. мая, коли то полялася на вулицях Варшави робітнича кров. Монарха обдарено численними дарунками. Зате сам він великих закупів не робив. Мав закупити товару ка $5.000, а $3.000 передав маґістратови для бідних. Найкращий бізнес зробила мабуть одна молода менікюристка, яка припала до вподоби королеві і та заанґажувала її до Афґаністану з платнею $50 в тиждень.

І СОВІТИ БУДУТЬ ВИТАТИ ЕМІРА.

НЕ ЗНАЮТЬ ТІЛЬКИ, ЩО ЙОМУ ПОКАЗАТИ. ДУМАЮТЬ, ЩО ЗАІМПОНУЮТЬ ЙОМУ НАЙБІЛЬШЕ СВОЄЮ КАВАЛЄРІЄЮ.

МОСКВА, 2. мая. — Урядова Москва готується до приняття афґаністанського монарха. Привитає його на залізничій стації правдоподібно сам президент Калінін, а в Кремлю Калінін, Риков і всі найбільші большевицькі потентати. Аманулля буде мешкати в кремлю в тих палатах, де мешкали колишні російські царі.

Властивої програми, як забавити еміра, покищо нема. Будуть ждати на нього і поспитають його самого, що він радби бачити. Думають, що його буде інтересувати головно большевицька школа.

Совіти кажуть, що не будуть імпонувати афґаністанському монархови на подобу буржуазних країв, але мимо того хочуть зробити для нього велику військову параду, подібну до тої, що її можна було бачити в день 1. мая. Тою парадою, в якій головну ролю відограє кавалерія, хочуть засліпити еміра, котрий для коней і кавалеристів мусить мати більшу симпатію та розуміння, як для модерних танків і тп. мертвих річей.

З ЛОНДОНУ ДО ІНДІЙ АЕРОПЛЯНОМ.

ТАКА ПРАВИЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ БУДЕ НАЛАДНАНА В БЛИЗЬКІЙ БУДУЧЧИНІ. — ПОДОРОЖ БУДЕ ТРЕВАТИ НЕ ЦІЛИЙ ТИЖДЕНЬ.

ЛОНДОН, 2. мая. — Секретар воздушної фльоти заявив, що британський уряд призначив допомогу в сумі $465,000 на заведення аеропляньової почти між Лондоном а Індіями. Така почта ввійде в життя з днем 1. квітня 1929. Заразом подав, що в короткому часі буде заведена правильна аеропляньова пасажирська комунікація. Дорога з Лондону до Делі буде тревати не цілий тиждень.

НОБІЛЕ В ДОРОЗІ ДО ПІВНІЧНОГО БІГУНА.

МАЄ НА РАЗІ ДОЛЕТІТИ ДО КІНҐС БЕЙ, ШПІЦБЕРҐЕН.

ШТОЛЬП, Німеччина, 3. мая. — Сегодня о годині 3.23 рано пустився ґенерал Нобіле враз з 16 товаришами на аероплянї Італія в дорогу до Шпіцберґен. Думає він остановитися в Кінґс Бей і звідтам буде робити вилети в ріжні сторони північного бігуна. Отся подорож має наскрізь науковий характер.

Перед самим вилетом присутні були свідками зворушаючої сцени. Головний зарядець ґанґару кинувся цілком несподівано на шию одному з Італійців, що брав участь в виправі. Італієць і собі обняв Німця. Виявилося, що Німець це бувший капітан маринарки, що попав був в італійський полон. І як полонений впав в Ґенуї в море і був би цілком певно затонув, як би його не виратував той Італієць, з яким він саме тепер зустрівся.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: „SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧЕРВОНА ПАРАДА

День 1. мая святкують по ріжних краях і містах як робітниче свято, як свято праці і робітничої солідарности, як свято працюючого люду. Коли Українці обняли владу на своїх землях і відновили українську державність, день 1. мая узнано законним, державним святом. В той спосіб заманіфестувала себе наша держава вже на самім початку, як держава працюючого люду. В день 1. мая не працьовано за української влади в урядах і фабриках, а працював тільки український жовнір на фронті, коли боронив своеї землі з одного боку від червоної московської навали, а з другого від польських наїздників.

Для Українців являвся отже день 1. мая торжеством ідеалів, які мали бути положені в основу відродженої української держави. Тому й характер маевих демонстрацій за української влади був мировий. Не брязкотіла на нім зброя, бо для неї було місце на фронті.

Памятаючи на те, як жеж дивно почуваемо себе, коли читаемо про червону, маеву маніфестацію в Москві. Бо ото міліон зоружених людей машируе в маевім поході вулицями Москви з приводу свята 1. мая. Не дивуе нас міліон учасників маніфестації, не чудуе нас ентузіязм, ні чорячі промови, бо це все було би природним явищем, колиб не мало отого наскрізь „казьонного" характеру. Бо чи це не виглядае глупо і смішно, щоби держава, яка мае уявляти собою владу робітників і селян, яка ненавидить мілітаризм і розтрублюе по світі свою миролюбиву політику, — влаштувала в робітниче свято наскрізь військову параду, яка не дорівнюе в нічім тим парадам, що їх влаштовував пруський мілітаризм. Всякі весняні військові паради за австрійських часів, чи паради, що їх влаштовувано царям, кайзерам, мали колись рівнож наскрізь офіціяльний, головно військовий характер. Вони рівнож маніфестували головно військову силу і буту і тим хотіли імпонувати населенню, щоби його держати в ще більшім страху і поневоленню та послусі до тої влади, що мае стільки багнетів до своеї диспозиції.

Та за давних царських чи цісарських часів виступало зоружене тільки правильне військо, а тепер робітничо-селянська влада в Москві вигнала на вулицю в день 1. мая не тільки військо, але і цивільне населення, зорживши його в багнети і кріси, щоби в той спосіб заманіфестувати свою силу. Комуністична партія, що володіе совітами, хоче виказати, що й вона опираеться на багнетах і крісах в такий самий спосіб, як опиралися на них пруські юнкри чи московський царат. Тільки за царату і кайзера давали при таких парадах спокій цивільним людям, а большевики і тих запрягають святкувати 1. мая з крісами і багнетами.

РЕПРЕЗИНТАНТИ-ПРЕДСТАВНИКИ В ГРОМАДЯНСЬКОМУ ЖИТТІ ТА ЇХНІ ЗАВДАННЯ

Обсервуючи наше громадське життя, можемо цілком виразно підмітити три вироблені шляхи, по котрих воно йде. Се значить, ми можемо докладно бачити в нашому громадському життi троякого рода провід — себто, троякого рода репрезентантів-представників.

Головно між американськими Українцями є такі представники: 1) громадський вожак, крикун, інтриґант, **амбітник** — словом тип, який собі уроїть в своїй голові, що в громаді чи товаристві все мусить так бути, як йому захочеться, себто, **„мусить бути по мойому"**.

Пригляньмося роботі такого громадського „діяча", як він так приміром засяде на кріслі предсідателя якоїсь орґанізації. Ой Боже, нема зборів, ані комітету, ані громади, деб він не викрикував і не товк кулаками об стіл, як хтось має іншу думку від нього. Горе такому членови громади, який поважиться виступити проти нерозумної політики згаданого вожака. Своїх противників такий діяч старається усувати ріжними наклепами, обріхуваннями та подлостями. Братнє упімнення такому вожакові не помагає; рівнож не помагають йому голоси негодовання членів громади. Такий „діяч" не гризеться занепадом орґанізації, бо його нерозум диктує йому: **„що як не діється по мойому, то нехай ціла орґанізація завалиться!"**

Другий рід репрезентантів в громадському життi це т. зв. „кліка". Кліка в громаді, це кілька людий, повязаних зі собою звязками родинними (кум, брат, сват), бизнесовими або односельчанськими. Як така кліка збереться десь в громаді, то звичайно в такій громаді нема гаразду, бо свої держаться наче раки і піддержують нераз нетакти свойого кума, брата, свата чи краяна — густо-часто на шкоду загального добра. Боротьба з клікою є дуже неприємна, бо кліка, щоб боронити своїх позицій в громаді, ратується нераз в дуже нечесний спосіб, а іменно: ні сіло, ні впало кліка грозить, що виступить з громади і своїм виступом слабше чисельну громаду зруйнує. Того рода грозьба терроризує громаду і громада рад не рад терпить і промовчує чимало такого, що требаб усунути. Додати до сказаного про кліку треба еще й те, що вона звичайно, щоб шахувати своїх противників, вмішує приватне життя до громадянських справ. Тут треба мати на думці, що кліка на зборах громади торкає родинне життя, суперечки між сусідками і т. п.

Третього рода репрезентант, це **людина чесна і наскрізь віддана народній справі,** котра ради громадського добра жертвує весь свій вільний час, а густо часто богато тяжко запрацьованого гроша. По звичці таку громадську мурашку громада несумлінно перетяжує працею, бо, мовляв, ніхто красше не поведе справи, нераз такої, яку найзвичайніший член прекрасно мігби повести.

Ці мої помічення про троякого рода провід це не „видумка з голови", бо живучи в ріжних громадах-місцевостях, я мав нагоду підмітити те, про що пишу.

В Міннеаполіс, Мінн., я пізнав близше кількох людей, яких можна підпорядкувати під **репрезентат 3,** себто, я пізнав людей **(кількох), цілковито відданих громадянській праці, невтомимих народніх робітників.**

В Шікаґо я бачив в одній громаді кліку, (зложену з кума, брата, свата), а в другій громаді кліку односельчан — провід ч. 2.

У Филаделфії мав я нагоду пізнати а по других громадах почути про провідника № 1, який має ту прикмету, що все на зборах кричить, вічно інтриґує проти інтеліґентів (головно докторів) та старається підкопувати довіря до українських бизнесменів — словом „провідника-крикуна", який є тієї хибної думки, що всьо так мусить бути, **як він хоче!**

Подавши характеристику лихого проводу в громадському життю, нам треба подати ось таку пораду людям, які занимають уряди в громадському життю. Обовязком всякого урядника в громадськім життю мусить бути **щире бажання робити як найбільше добра!** Громадська праця кожного урядника мусить бути ведена дуже тактовно, спокійно і щиро, щоб як найбільше число членів орґанізації було задоволених. Всяка орґанізація накладає на своїх членів певні обовязки та основні права. В слід за цим члени кожної орґанізації мають **святий обовязок фінансово і морально піддержувати при життю свою орґанізацію,** бо в заміну за це вони (члени) користуються ось такими благами: 1) жити в орґанізації і насолоджуватися морально теплотою і щирістю, 2) мати право контролі орґанізаційного майна і діяльности Комітету та 3) мати можність висказувати свої думки в тій цілі, щоб могти реалізувати свої душевні бажання.

Колиж лихий провід в орґанізації своїм нетактовним поведенням вносить в орґанізацію сварні та інтриґи, то про орґанізаційне, братнє життя не може бути мови. Дальше, коли заряд орґанізації боїться контролі з боку своїх членів, то видно, що справа орґанізації йде манівцями. **Уряд кождої громади мусить знати, що він має сповняти волю своїх членів і йому (урядови) ніколи не вільно поза плечима своїх членів „шушукати"** і уряджувати пр. мітінґи комітету, на яких би не вільно бути дійсним членам! Правда, на зборах комітету не можуть нечлени заряду голосувати; кождий член може одначе бути присутним на зборах і навіть мати дорадчий голос, бо це є обовязком кождого члена, щоби: **„інтересуватися справами своеї орґанізації"!**

Лихим урядникам в наших громадах все привиджуються вороги. Кожду, троха відмінну думку члена, лихий урянник уважає, звичайно, за ворожий наступ (?!), який, звичайно, не має ніякої основи.

Шановні читачі, читаючи ці мої виводи про наші злі і добрі заряди громад, можуть поставити собі питання, як можна знати, котрий уряд чи котрий урядник сповняє волю загалу, себто відповідає своїм завданням?!

Це річ зовсім проста і випробувана у всіх культурних народів.

Коли в якійсь орґанізації є тертя, або, як ми скажемо, опозиція проти уряду, то треба на загальних зборах піддати під голосовання таке: **хто одобряе політику, чи то цілого заряду (разом взявши), чи предсідателя — чи котрого-небудь члена?**

Як загальні збори не одобрять цього (більшістю голосів), то видно, що член заряду або цілий заряд не має довіря у загалу, і в слід за цим мусить наступити зрезиґнованя-димісія. (члена комітету або цілого заряду) і **новий вибір** урядника чи урядників. Цього повинні держатися всі чесні люде і орґанізації і „вотум довіря" повинно бути святістю у громадському життю. А хто, не маючи довіря у народа, хоче держатись у кермі інтриґами — той є злочинцем, бо, голос народній — голос Божий!

Др. В. Клодницький.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ ОДИН СТРІЛЕЦЬ ПРО ПОЛЬСЬКУ КУЛЬТУРУ.

Прочитав я спомин У. С. С. Е. Драґінди про переживання в польськім таборі і можу сказати, що все те, що там написане, чиста правда, бо я все те сам пережив, а „західну" культуру відчув на своїй власній шкірі. І відчуваю її ще й тепер.

Я бувший стрілець-доброволець Української Галицької Армії. Був на українсько-польськім фронті 5 місяців, а 6 просидів у польській неволі в Берестю Литовськім. В полоні набавився тяжкої грудної хороби і з нею прибув до Америки. Працював через три роки, але так занепав на здоровлю, що мусів йти до санаторії. Все, що придбав, пішло, а тепер живу з ласки добрих людей.

Тут в Колорадо Спрінґс, де я лікуюся, Українців нема. Є тільки одна фамілія, котрої адресу дістав я через „Свободу". Це наші громадяне Стефан і Анна Бойко. Як би не ті добрі люде, я вже був би на лоні Авраама, бо вони покривають кошти лічення, привозять мені кождої неділі „Свободу" з цілого тижня і, як можуть, так мене потішають. В принесеній ними „Свободі" вичитав я саме оті спомини Е. Драґінди. Та подумав, що можеб і мені дещо додати. А що можу писати тільки 5 мінут на день, то напишу коротко, бо й те треба писати кількома наворотами.

Зі споминів т. Драґінди виходидилоби, що я їхав з Перемишля до Берестя в тих самих товарових вагонах, що й т. Драґінда. Я дістався в польський полон під Переяславцями, збрівського повіту. По бою остало нас при життю 47 стрільців. Коли забрали Поляки від нас кріси, то не знайшли навіть 10 набоїв, бо всьо було вистріляне. Забрали нас в полон, коли не було вже чим боронитися. А як беруть Поляки в полон, це вже гарно описав т. Драґінда. Тому не диво, що згідно з польською „західною" культурою дістався я як полонений до Перемишля вже без плаща і черевиків. Все те здерли з нас „культурники". По тридневній голодівці (не давали нам нічого їсти) виїхали ми з Перемишля тільки в штанах і сорочці і так одіті дісталися в те пекло, що зветься Брест-Литовською тюрмою. Голод, хороби, знущання та злидні забирали одного стрільця за другим. Хто захорів, той не міг виздоровіти, бо не дали.

Не знаю обставин в цілій кріпости, а тільки говорю про форт Берґа, де я пробував. При кінці липня 1919 року було нас 23 сотні. А коли по 6 місяцях пускали мене як конфінованого в рідне село, було нас всього 830 чоловік, а це вже разом з Придніпрянцями. Решта стрільців впали жертвою голоду, тифу і червінки.

Ляхи нас не ратували. Аж коли оглянула нас щось чи не десята загранична місія, почали пробувати заводити якусь дезинфекцію. Та що з того, коли навіть білизни не дали змінити. Я вернув з полону в тій самій одинокій сорочці, яку мав на собі, коли попав в полон. Сорочок ми навіть не скидали, бо не було в що перебратися. Тільки рано чистили її з „культурної" звірини, що маширувала по сорочці цілими батальонами.

Згадує т. Драґінда про фасованне хліба. Ми зафасували хліб тільки три чи чотири рази, а по тім через два місяці і пів ніякого хліба не получали. Хліб їв той, що мав гроші і міг собі купити. Але мене при ревізії так обчислили, що не лишили навіть на марки на лист. Одну чвертку хліба фасували тільки полонені-робітники, а було їх в нас три партії.

Щож вони робили, ті стрільці-робітники? Ото перша партія йшла з полудня копати гріб, або вірнійше фосу, що служила за гріб для наших стрільців. Друга партія йшла біля 11 год. в ночі і збирала трупи, стягала їх і пакувала на вози як снопи по 15—20 на віз. А таких возів було по три або чотири кождої ночі. Ті вози тягнули вони до викопаної фоси, перевертали над берегом і висипали трупів, які так і летіли в яму, річ ясна, голі, бо „західна" культура постягала з них всьо до чиста. Трета партія йшла раненько заготарти ями. Все те відбувалося так, що хто не був втаємничений в оту процедуру, не внав навіть, куди дівались трупи. А було їх по 15—30 денно. Це вже найменше число, бо часами доходило до сотки.

Тяжко мені писати, бо я хорий. Я згадав про те тому, бо певно е ще і другі, які можуть доповісти дещо більше про ту „західну" культуру.

Петро Гірний,
б. стрілець У. Г. Армії, а тепер в Гльокнер Санаторіюм,
Колорадо Спрінґс, Колорадо.

ЧЕСТЕР, ПА,

На страйкуючих майнерів.

Американсько - Український Ситезенський Клюб ухвалив на своїм мітінґу виасиґнувати з каси товариства $50 з призначеннем на допомогу страйкуючим майнерам.

Гроші вислано до Майнерського Допомогового Комітету в Питсбург, Па.

За уряд:
М. Дмитрик, предс.,
Й. Фідик, касієр;
А. Мищиха, секр. ф.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, дня 5-го мая с. р., в годині 7-ій вечером, в гали Народного Дому, 72 Моріс стр. Обовязком кождого члена є прибути на сей мітінґ, вирівнати свої вкладки до Товариства, У. Н. Союза і за тікети балеві. Члени, котрих діти є в У. Н. Союзі, отримають магазин в англійській мові для їх дітий на тім мітінґу. — Антін Онисик, секр.

В. Кедровський.

1917 РІК.

(99)

„Слідча комісія, керуючись 348 ст. 24 кн. Св. В. П. 1869 р., в. 4., постановила: надіслати цю справу Головнокомандуючому арміями Південно-Західного Фронту для розділу і законного направлення військовим слідчим в полковий суд і для припинення в Київський Військовий Окружний Суд".

Таку постанову ухвалила „безпрістрасная" слідча комісія.

За розстріл невинних 16 козаків ніхто з виновних не мав жадної кари, не дивлячись на те, що ініціяторами й виконавці цього злочину нераз показані свідками й фактами, відкриті й доказані. Але комісія всі такі факти старанно замазувала й багато їй коштувало, щоби скласти таке цинічне, білими нитками неправди шите наведене „определение".

Українству завдано тяжку поразку. Кров молодих жертв залишалась не відомщеною. Злочинці Пантелеймоновської ночі, почінаючи від російських соціялістів-революціонерів (Оберучев) до архиправих чорносотенців (генерал Обоlешев — начальник штабу Округи) та „Кієвлянін" святкувала перемогу свого единого фронта проти українського руху. Українські центри, українські провідники реально спізнали своє безсилля супроти Московців на Україні.

(Кінець другої частини).

ЧАСТИНА III.

I.

УГОДА З ТИМЧАСОВИМ УРЯДОМ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ.

Подвійність праці С. Петлюри як голови Ґенеркомітету та як секретаря військових справ. Настрій Українців-вояків стає більше націоналістичний. Савінков пробує обмежити діяльність Ґенеркомітету. Русоцентристи упертійше наступають на українські військові орґанізації. Інструкція Временного Правительства Ґенеральному Секретаріятови.

Розстріл Богданівського полку, ганебно перекручені факти при розслідуванню цих подій урядовою комісією, не покарання виновних і залишення на посаді командуючого Військами Оберучева, проти якого було загальне обурення не тільки українського війська, але взагалі всього українського свідомого громадянства, залишення на Україні й у Київі козачих і других неукраїнських кавалерійських частин, а разом з тим висилка на фронт українських, були для ширшого українського загалу ознаками безсилля в боротьбі українського центру з Петроградом.

З другої сторони нехтування Петроградом усіх політичних вимог українського народу. Пасивна й активна боротьба всіх русоцентричних чинників проти українського національного орґанізаційного руху, виступи окремих військових начальників проти проведення тих чи инших заходів коло українізації армії, хоч і дозволених вищим командуванням, а також іґнорування українських військових орґанізацій та безправний їх стан штовхали українське вояцтво на шлях самочинних виступів з доманням українізації тих чи инших частин війська, або вони самочинно здійснювали українізацію їх в революційному порядку. Це московським начальством тоді охрещувалося „самочинними виступами", „бунтами" і т. д.

Ґенеральний комітет, стоючи на ґрунті необхідности влиття розбурханого моря українського вояцтва в певні орґанізовані форми, що зміцнюють силу українського військового руху, а разом з тим запобігають можливости дійсної анархії у війську, ввесь час вживав заходів, щоби надати як найбільше пляномірности й доцільности так званої українізації армії. Ще з перших початків революції й майже до описуваного тут періоду вдавалося це робити, але чим далі, тим більше здавалося, що ось-ось дійсно українізація армії виллеться в стихійне „самочинне", так би мовити, здійснення її. Одночасно з тим почало відчуватися, що й авторітет Ґенерального Комітету, як безсилої орґанізації проти московських революційних орґанізацій та ріжного „начальства", потроху захитувався.

Ґенеральний Комітет коштувало се надлюдські зусилля, щоби ще довше тримати під своїм моральним впливом українське вояцтво, та разом з тим крок-за-кроком у „революційного начальства" московського виборювати права собі й українському вояцтву.

Як один з типових наказів Ґенерального Комітету того часу, що мав метою підтримувати пляномірність українізації армії, наведу слідуючий.

„Наказ Ґенерального Комітету ч. 6. Останніми часами на Україні почали Українці-вояки в ріжніх місцях формувати українські полки та инші військові одиниці й, сформувавши вже такі частини, звертатися до Ґенерального Комітету з проханням затвердити їх.

„Ґенеральний Комітет вважає необхідним звернути увагу Українців вояків на те, що так робити не можна. Думка про орґанізацію українського революційного війська, яке боронилоб здобутки революції та стоялоб на стороні інтересів демократії, вірна, — і коли українська демократія засвоїла її, то це тільки свідчить про здоровий розум української демократії та про те, що у нашого демократичного вояцтва є непохитна й активна ініціятива в здійсненню такої думки.

„Витаючи її, вважаючи її дуже цінною, Ґенеральний Комітет повинен тільки звернути увагу Українців-військових на те, що справу широкої орґанізації українського війська треба переводити в життя по певному пляну і одній якійсь системі, а не в роздріб.

„В противному разі буде плутанина й безладдя.

„Українські зїзди і Українська Центральна Рада доручили всю справу орґанізації укр. національного війська Ґенеральному Військовому Комітетові. Ґенеральний Комітет уже має такий плян, уже і приступив до неуклінного переведення його в життя. Щоб довести цю справу до щасливого кінця, треба, щоб ніхто й ніщо не завважали праці Ґенерального Комітету. Отже Комітет, відповідаючи перед цілою Україною за справу, прохає товарищів Українців і наказує їм не формувати на власну руку й незалежно від Ґенерального Комітету ніяких військових частин, а в кожному окремому разі порозуміватися з Ґенеральним Комітетом, увіходити з ним у згоду й тільки маючи вказівки від нього приступати до діла. Тих, хто підбиває до самостійних, неорґанізованих вчинків, Ґенеральний Комітет наказує не слухати, як людей, що не люблять порядку і шкідливих для нашого діла.

„Всяку здорову думку, ініціятиву й активну енерґію в справі орґанізації українського війська Ґенеральний Комітет буде витати, приймати до уваги і піддержувати, але разом з тим, дбаючи про одностайність справи, він не може допустити, щоб їй шкодили поодинокі непляномірні виступи чи окремих людей, чи цілих гуртів, бо в таких виступах криється велика небезпека для справи.

(Далі буде).

СОБАКА ГАВКА — ВІТЕР НЕСЕ.

Знав я одного чоловіка. Поважна людина, хоч не був ні професором, ані доктором. Був собі просто робітником. І мав одним одного сина, якого бив та мордував, мов останню худобину. Просто не хотілося вірити, що така розважлива та розумна людина може вживати диких засобів в научанні сина добру.

Правда, учити сина було треба. Бо окрім хуліганства синок був не від того, щоби потягти щось, коли погано лежало. Але врешті решт нічого не вийшло. Як його батько не лупив, він лишився тим, чим був. Правда, не злодієм, а грабіжником. Таке приблизно можна спостерігати за нашими політиками. Вони звичайно не злодії і чужого красти — Боронь Боже, але їх так само історія била на ріжні способи та пробувала навчити уму-розуму. Та даремно! Якими були, такими остались і мабуть такими відійдуть туди, де нема „ні печалі, ні воздиханія, но жизнь безконечная".

* * *

Я на орієнтальщиків натякаю. Історію народження нових орієнтацій прослідити тяжко, але думаю, не помилюся, коли зачну ще з Центральної Ради, яка розваливши, вільно чи невільно, українську армію, втікала по берестейському шляху. Оглядалися міністри по боках та все думали, як то Москалів нагнать з України. Але вибору не було. Французи, Англійці та решта Антанти були далеко, авіяція ще не стояла так високо тай авіяторів українських не було, щоби полетіти побалакати про поміч.

Лишилось одно, поцілуватись з Німцем, тим більше, що й Шевченко про Німця не забув. До того й милі тоді Галичани були разом з Німцями. Обставини складалися прихильно: сприяюче, тим більше, що большевики не давали навіть посидіти, просто на пяти наступали. Одним словом: у Бересті, не дивлячись на протести Москалів та Антанти, Українці показали твердо волю й підписали мирову угоду.

Радісно вітало населення Києва мовчазних Німців. Москалі тільки перший день, бо ще звучали в ушах большевицькі стріли в Марїїнському парку, а Українці й перший і другий і багато ще днів. Коли ж прийшли синьожупанці і зовсім полюбили великого союзника в стальових шоломах.

— Давно так треба було-б! — говорили Українці в Київі по чисельних каварнях. — Хоч цей шлюб і з розрахунку, але за те здоровий!

Дійсно, шлюб був аж занадто здоровий, особливо для Німців. Поплили безконечні потяги з українською пшеничкою, донецьким вуглям, криворожським залізом, решетиловськими смушками, годованими свиньми та реквірованими навіть у влади вже новими автомобілями. Німець був подібний до того орендатора з доброї економії, що прийшов на двір панів зруйнованого господарства, яке він мав полагодити, а замісць того вибирав, що ліпшого та тягнув на свій двір.

Звичайно тую господарку ми побачили скоро, але Німчик мав дуже гострі зуби, а ми лише язики. Але не втерпіли дядьки і заворушилися. Загреміли гармати та заропотіли кулемети на Звенигородщині, розривалися кулі в Шевченківськім селі Кирилівці, падали земляки українського пророка по густих житах, зрошуючи козачу землю гарячою кровю.

Та хиба тільки Звенигородщина? Вся Україна. Німецькі багнети не стояли в пірамідах. Не для того вони прийшли на Україну.

Їх батьківщина без перерви, без упину надсилала навіть не шифровані телеграми, та вимагала всього: хліба, сала, свинини, курей.

Чи не мала Україна свого війська тоді?

Мала, але скоро розігнали його тіж таки Німці, і коли посунула орду із півночи, не було ким заступити шляху на Україну. Німці не могли не знати, що Україна воювати з Москалем і тому то не допустили до створення українського війська. Бо не цікаво Німцям бачити самостійну Україну і ослаблену Росію. Їм треба Московщини тепер, як колись її не треба було, а за Україну вони майже забули і лише десь-колись вирветься якийсь журналіст і напише щось прихильного за нас і ми уже радіємо, мов дурень думкою.

* * *

Пройшло десять років після розводу України з Німеччиною. „Здоровий шлюб" майже цілком забули і ходила Україна від одного союзника до другого, і били її, хто лише не хотів, і ображали її, кому було не лінь, а мимо того всього не вважають деякі з політиків на те. Перебирають список держав та важуть: хто то ще може бути нам за опікуна? На кого нам молитися та просити, щоби бив нас далі? Здається, що то увійшло вже в звичку, в погану звичку і даремно буде історія катувати тих панів; не вивчить певно биттям тих діячів. Як не злодіями вийдуть, то грабіжниками, як у того поважного чоловіка син. А коли то звичка, то дійсно здоровий елемент не повинен на то уважати, а робити свою роботу виховання та підготовки мас до визволення Батьківщини не тілько від окупантів, а й від того гнилого духу, що запанував деякими нашими політиками.

Василь Бобрів.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Станьмо в обороні невинно засуджених.

Заходом Злучених українських товариств і братств устроюється на день 13 мая с. р. велике протестаційне віче в салі Руської Народної організації при 159-4 та вулиця, Пасейк, Н. Дж.

Громадяни! Як Вам відомо, з рідного краю приходять щораз то більш розпучливі вісти. Ненаситний ворог Лях добирає всіх способів, щоби до схочу знищити Українців в Західній Україні. Позамикали школи, поарештували і запроторили по ляцьких казаматах найкращий цвіт українського народу, за те, що той цвіт посмів стати в обороні своїх прав.

Що тижня, що дня ллється благородна українська кров, ненаситний ворог забажав ще крови Василя Атаманчука і Івана Вербицького, посудуючи їх за убийство ляцького куратора Собінського. І знову поллється кров двох молодих щирих Українців за любов до українського народа.

Забув Лях, що хоч сотня поляже, то на її місце стануть тисячі нових местників, а між тими тисячами будемо і ми, Українці в Америці. Тут на вільній землі Вашингтона ми маємо змогу стати в обороні своїх братів, хоч не з оружем в руках, то з сильним протестом. Заманіфестуймо ще й тепер перед цілим світом, що ми ніколи-ніколи не згодимось на ляцьке ані жадне інше ярмо та твердо і непохитно будемо стояти при ідеї Вільної України. Сего права ніхто в світі не сміє нам відобрати. Українці в Пасейку! Тривожний дзвін тривоги бє з Рідного Краю. Всі на віча! На віча з думкою не лиш піти послухати бесідників та й то все, але з вірою, що ми стоїмо при визволенню своїх братів, з метою: Проч з польським пануванням над українським народом! Всі наші політичні вязні мусять вийти на волю! Василь Атаманчук і Іван Вербицький мусять жити! Тому на сім вічу не сміє бракнути ані одного Українця, ані одної Українки. Приходіть всі, бо время люте.

Беріть свою родину і діти, щоб і вони почули про ляцькі лайдацтва. Отсею дорогою низше підписаний вічевий комітет просить всіх Українців в Пасейку, Кліфтон, Атинія, Ґарфілд, Валингтон, Нюарк, Ню Йорк, Патерсон, Сінґак і другі околиці прибути численно, а віримо, що се віче принесе поміч у визволенню українського народу. Забудьте релігійні чи партійні переконання, бо Лях не питає, хто якого переконання, а нищить весь український народ.

За вічевий комітет злучених укр. організацій:

Лесьо Сисин, предс.;
М. А. Пипюк, секр.;
М. Табачук, касієр.

ПОЖЕЖІ В ГАЛИЧИНІ.

З Яворова доносять, що в суботу, 24 березня, згоріла майже половина села Струтин в Яворівщині. Жертвою вогню впало 106 будинків. Серед пожежі найшла смерть одна 68-літня жінка та дитина.

Того самого дня згоріло 8 будинків, 4 клуні та одна стодола в селі Войтінська гора біля Дрогобича.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Поінформований, Ню Йорк, Н. Й. На здогадах і поголосках годі опирати заключення в таких важних справах. Тут треба фактів. Нічого не закидуйте другому, доки не переконаєтеся самі про правду. Правда, що в нас є і такі „чесні" люде, що думають, що вони мають монополь на чесність, а тим самим можуть спокійно чернити других, не провіривши совісно фактів, та це не може бути для нікого приміром до наслідування.

П. М., Ню Йорк, Н. Й. Ви цілком не порозуміли новинки. Якраз та новинка повинна Вас переконати, що большевицька система причиняється до поширення антисемітизму на Радянській Україні, коли навіть українські комуністи здорово лають Жидів.

П. Ш., Пітсфілд, Масс. З дописи могли ми використати ще, що було за збірку. Інтерес нашої організації не дозволяє нам писати про ту справу, про яку у Вас мова.

о. І. В., Гудсон, Н. Й. Дякуємо за новинку, але вона була вже поміщена.

П. Б., Шикаго, Ілл. Не подроблюйте інформацій, а пишіть про саму виставу. Це не цікаве для загалу, в яких склепах можна дістати тикети на виставу, бо це дуже льокальна справа.

М. С., Вунсакет, Р. Ай. Передплату можете переслати через Обеднанне.

В. С-юк, Ню Йорк. На Ваш запит, чому не поміщено Вашої дописи, подаємо Вам до відома, що хоча допись має богато доброго, все таки вона в головній основі опирається на факти невідомі. Через те, щоби їм дати віру, треба було сказати виразно, коли той Дон Кіхот, про котрого Ви згадуєте, виступав у Відни за Деніківщиною. Через те, що на факти тільки натякуєтеся, виводи виходять натягнені. Колиб Ви змінили сю допись у тому напрямі, тоді побачилиби, чи редакція „боїться" Вашу допись містити.

Витинки надіслали: С. Марґінський з Обури, Н. Й., о. Іван Волощук з Гудсон, Н. Й., Л. Білик, з Гемтремк, Міш., П. Шульган з Пітсфілд, Масс.

ПАРІЇ.

Мабуть кождий чув або читав слово: „парій", подибував порівнання українського народу з „парієм", що „український нарід є парієм серед народів Европи" і т. д. Та не кождий розуміє як слід це слово: „парія". Тому подаємо, нижче отсю дуже цікаву статтю, тимбільше цікаву, що автором її є таки парія — Індієць **Самійло Ерік Ренген.**

Мало чужинців — каже згаданий Індієць Ренген — знає яка ганьба і погорда звязана зі словом „парія" в моїй батьківщині, Індії. Парія то назва первісних мешканців Індії, які були великою робітничою кастою. Каста, то залізна перегорода найбільшої погорди, яку могли придумати люди. Вона понижує ще й нині 50 міліонів моїх земляків. Виключені зпоміж суспільности Індійців аж на окраїни міст і сіл, майже в звірячому бруді живуть індійські парії, соціяльними законами строгої релігії позбавлені всіх людських прав, у стані посереднім між рабством і вільним життям людини.

Я родився у невеличкому селі. Вже дуже вчасно довідався я, що **мені не вільно ходити бавитися вулицями, ба не вільно напитися води із сільської криниці, з якої навіть собака може заспокоїти спрагу.** Як мені було сім літ, задумав мій батько (що [illegible] жив як рільний робітник у місцевого дідича) післати мене до сільської школи. Але **учитель не хотів мене приняти, бо — казав — моя присутність у школі поплямила би його, а всі інші школярі перестали би ходити до школи, колиб він згодився приняти мене.** Тому я також став працювати у полі як рільний робітник і за десять годин праці заробляв я лише одну анну (около 2 центи) на день. Не богато більше заробляв мій батько.

Як мені було 16 літ, мій батько тяжко занедужав. Але він не смів кинути роботи, бо то були жнива, а пан був би цього не стерпів. Як раз давніше батько не прийшов був до праці, дідич постарався, що ми нічого не могли купити через цілий тиждень в одинокій крамничці (а лише в цій одній крамничці, що належала до одного магомеданця, вільно нам було купувати). Здоровля батька погіршувалося чимраз більше. Моя бідна ненька у розпуці — бо бачила, як шість із її осьмеро дітей померло з голоду — післала мене до нового сільського лікаря. До самого дому лікаря дістатися мені було зовсім неможливо. Селяне були би вкамінували мене, колиб побачили, що я хочу йти прилюдними вулицями. Також не було що говорити про віслання листа (мій вуйко, одинокий зпоміж нас, що вмів писати, міг написати його), бо я не мав права поступити до почтового уряду, що без сумніву був державним будинком. Одинокий спосіб, що мені лишався, було повідомити лікаря за посередництвом власника крамниці.

Гонений тривогою і розпукою, **забув я викрикати ці дивні слова** (які я мусів кричати що три хвилини), щоби перестерегти членів вищих каст, що я так близько, що можуть від мене поваляятися. Нещастя хотіло, що тою дорогою надійшли два приятелі дідича і „заплямилися" моєю близькістю. Вони стали ганьбити мене і погрожували, що донесуть на мене дідичеві. — Тимчасом я розповів власникові крамниці, що мій батько хорий і благав у нього помочі. То була пятниця. Він мусів іти на богослуження до мошеї, але обіцяв, що навідається до лікаря в суботу.

На другий день мій батько помер. Тогосамого вечора велів дідич витягнути мене з хати і **вибити до крови**, за кару, що я опаплямив його приятелів так, що найшовся недалеко них. — Тиждень пізніще стрінув я крамничника. Він розповів мені, як то лікар дуже був обурився і розсердився з причини моєї „безсоромної" просьби. **Сама вже просьба, відвідати парія, опоганила його хату.** Він також поскаржиться дідичеві. — Я аж надто добре прочував наслідки такої скарги. Також моя добра мати налякалася і радила мені ратуватися втечею. Вонаж сама бажала собі лише смерти.

Втікати, але як можна найскорше, **до Мадрасу** або Бомбею, де відносини не такі дуже страшні. Я не мав ні грошей ні одягу. Щастя хотіло, що на другий день навідався до нас **християнський місіонар.** Чому, не потребую пояснювати. Вже давніше цей крамничник-магомеданець старався перемовити мене, щоби я приняв ісламську віру. Я не піддавався йому, не тому, щоби я мав якісь сумніви. Я лише бачив, що прихід на іслам не поліпшав долі наших земляків. Нам, паріям, дає коран те саме, що Багват Гіта, те саме, що державний почтовий уряд, публичні вулиці, сільська школа і лікар — Невдовзі я мав переконатися, що християнство не означає для нас нічого іншого.

Місіонар дав мені 15 рупій, нову релігію і нове імення. За тиждень був я у Бомбею, найпоступовішому місті Індії. Але і там зборонили мені праці, їди, ба навіть доступу до всіх майже місць. Чиж не був я парієм із уродження? Кождий погляд, кождий рух зраджував мене! Хто давсяби обманути, навіть коли я тепер називав себе: містер Семюел Ерік Ренген? — Після поборення тисячі перешкод найшов я місце грума в стайнях одного індійського політика. Та небаром переконався я, що я проміняв копняки мого дідича лише за обидливі слова мого нового пана і побої його кастової служби. Місяць пізніше **мене відправлено, бо прийшла мати мого пана, а вона не могла стерпіти в своїй хаті уродженого парія.**

Два дальші роки робив я найрізнішу роботу: то як замітач улиць, то як портовий робітник або як „бой" в одним евразійськім хазяйстві. Всюди пригадували мені моє походження і касту. „Ти лише парія!" Все й все відправляли мене, бо сама вже моя присутність або моє доторкнення обиджувало почування которогось із мешканців домів. Бо „чиїнебудь" почування були важніші від моїх. Парій не мав права мати власні почування! — Вкінці був я огородником в одним англійськім клюбі й зчасом присвоїв собі мову членів того клюбу. Одного дня почув я, як вони розмовляли про якесь село в південній Індії і про якогось „ганді", — як вони казали — що затіював неспокої, поширював бунтівничі настрої і підбурював „тубильців". Мені скоро стало ясним, що **той „ганді" то новий провідник індійських народніх мас**, який проголосив боротьбу всякому гнетові і занявся справою „нечистих". Осередком боротьби був тоді **Вайкам.**

Ця вістка наповнила моє серце великою радістю. Нова надія оволоділа мною. Я кинув Бойбей, щоби відшукати Вайкам. Після однорічного безперервного і однодушного пасивного спротиву покінчилася боротьба у Вайкамі побідою „нечистих". То був лише невеличкий успіх і обмежений на якусь околицю. А все таки він переломив мою безнадійність і мої сумніви, отворив передімною новий шлях і вказав мені нове світло. Я переконався, що уряд, місіонар, купець і індійський політик ніколи не мали спочування для моїх справжніх нужд. Усі вони вихісновували однаково моє положення і мою несвідомість для своїх власних цілей. Одначе нині я переконаний, що моя будучина є в моїх власних руках. Ми самі мусимо злучитися разом і самі заступитися за наші права, замісць ждати аж дістанемо ці права з рук наших панів. Досить довго терпіли ми.

Ця думка додає мені відваги, що в Індії живе 50 міліонів таких як я і вони скорше і легше злучаться ніж усі інші, бо вони терплять такий самий, суспільний і економічний гнет. **Цього, що я сам пережив, зазнають щодня міліони паріїв на власнім тілі.** Але тепер потворилися невеличкі гуртки цих „нечистих", які при помочі декого зпоміж духових передових борців вищих каст боряться проти могучої переваги, загріті одушевленням, яке лише ми, парії, зрозуміти всилі, ми, що після століть рабського пониження, вкінці будимося до свідомости. Я також належу до такої організації і по моїм невеличким силам причиняюся до визволення погорджених, понижених і потоптаних паріїв. Без їх визволення всяке освободження Індії мусить лишитися все неповним і ілюзоричним.

СПРОСТОВАННЯ.

Йонгстави, О. В списі Обєднання було оголошено, що Йонгстави, О., вислав до краю через Обеднанне $178.56, а Жірард, О., $424. А то обі ті суми походять з Йонгстави, яка то громада вислала отже в тих останніх місяцях до краю через Обеднанне $602.56. Простує гром. І. Кравець з Жірард, О.

Филаделфія, Па. На читальню „Просвіти" в селі Жухові збирав комітет: В. Ухнит, І. Шегда, М. Шегда.

Майнерзвил, Па. Між жертводавцями тої громади пропущено: по $1: Степан Мартиняк і Антін Жидоняк.

Рачестер, Н. Й. У списі коляди пропущено: по $1: Д. Татига, Н. Магомет, 50 ц.: М. Стрілень.

ПРОТОКОЛ

РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА,

яке відбулося на днях від 15-го до 18-го лютого 1928 р. в домі У. Н. Союза, 83 Гренд ул., Джерзи Ситі, Н. Дж.

(6)

Виказ членів У. Н. Союза після родів, кляс і суми обезпечених з кінцем 1927 року.

Повнолітні:

1. Старий рід обезпечення:

В клясі Д.	на $ 100 членів	15 на суму $	1,500
В клясі А.	на $ 250 „	401 „ „	100,250
В клясі АА.	на $ 500 „	5,779 „ „	2,889,500
В клясі В.	на $ 750 „	889 „ „	666,750
В клясі С.	на $1000 „	12,364 „ „	12,364,000
В клясі ВВ.	на $1500 „	252 „ „	378,000
В клясі СС.	на $2000 „	72 „ „	144,000
Разом членів		19,772	$16,544,000

2. Новий рід з вкладками до 70. року життя.

В клясі О- 500	на $ 500 членів	31 на суму	$15,500
В клясі О-1000	на $1000 „	25 „ „	25,000
В клясі О-1500	на $1500 „	3 „ „	4,500
В клясі О-2000	на $2000 „	1 „ „	2,000
В клясі О-2500	на $2500 „	—	—
В клясі О-3000	на $3000 „	—	—
Разом членів		60	$47,000

3. Новий рід з вкладками на протязі 20 літ.

В клясі Р- 500	на $ 500 членів	22 на суму	$11,000
В клясі Р-1000	на $1000 „	35 „ „	35.000
В клясі Р-1500	на $1500 „	— „ „	—
В клясі Р-2000	на $2000 „	1 „ „	2,000
В клясі Р-2500	на $2500 „	— „ „	—
В клясі Р-3000	на $3000 „	— „ „	—
Разом членів		57	$48,000

4. Новий рід так званий 20-літне Ендавмент.

В клясі Е- 500	на $ 500 членів	34 на суму	$17,000
В клясі Е-1000	на $1000 „	35 „ „	35,000
В клясі Е-1500	на $1500 „	1 „ „	1,500
В клясі Е-2000	на $2000 „	2 „ „	4,000
В клясі Е-2500	на $2500 „	— „ „	—
В клясі Е-3000	на $3000 „	— „ „	—
Разом членів		72	$57,500

Малолітні:

В клясі 1-ій за 25 ц. м. вкладки	11,686 дітий на	$2,633,899
В клясі 2-ій за 50 ц. „	660 „ „	133,909
Разом	12,346	$2,767,808

В чотирох родах обезпечення для повнолітних є отже 25 ріжних кляс, що разом з двома клясами діточого обезпечення дає 27 кляс і тому днесь секретареви відділовому не вистарчить зазначити на аплікації, що се член на тисячку або на пятьсот, але мусить подати точно, до якої кляси і назвати її так, як вони повисше означені. Много секретарів ще дуже слабо в ріжницях тих всіх кляс визнаються, що потягає за собою проволоку і замішання, а також є причиною, для чого в нових родах поки-що мало є членів.

До обчислювання вкладок у всіх тих родах і клясах після віку служить осібна книга табельок, подібно, як мають асекураційні агенти. Книга тая має 68 сторін битого дрібного друку і була вислана даром до кождого відділу по одному примірникови на руки секретарів з порученнем передавання своїм наслідникам в уряді та пригадкою, що виданне тої книги коштує $1,00, яку то суму мусівби відділ з місцевої каси покрити, жадаючи другого примірника.

Фактом однак є, що по дворазових річних виборах і змінах відділових секретарів ті книжки тепер знаходяться в руках тільки тих секретарів, що не були змінювані, а се також є причиною, що відділи з новими родами не є обзнакомлені та що взагалі так мало поки-що членів на нові і користнійші роди вписується.

Закінчуючи на тім мій звіт як рекордового секретаря, додам, еще, що як член екзекутиви і редакційного комітету я брав участь в народах тихже і не відрікаюся співвідвічальности за все те, що обі ті інстанції в тоці минувшого року зробули, будучи увіреним, що то все було для добра організації і її членів, згідно з порученнями конвенції і біжучими необхідними вимогами та згідно з своїми і державними законами.

Обовязки мої, так як попередними роками, я старався виконувати совістно і солідно після здібностий і набутої практики.

Іван Каштанюк, гол. рек. секретар.

(Дальше буде).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

На народний дім „Просвіти" в с. Бужок, пов. Золочів.

На просьбу наших односельчан помогти їм в будові дому ми перевели збірку, яка дала $50.00 Жертвували: Ю. Грицай, В. Михалюк, Т. Пушкар, І. Макаровський, А. Ґнип по $5.00; П. Сернюк, І. Михальчишин, П. Петришин по $3.00; П. Парій, Д. Матулинський, А. Витковська, М. Труфим, О. Витязь, П. Коницький по $2.00; М. Пушкар, М. Коницька, Л. Макаровський, І. Дух по $1.00. Попередно вислано $125.00. Разом на руки комітету вислано $175.00.

Кличемо до Вас, брати та сестри з села Божок, хто ще не зложив, а хотів би, ласкаво переслати на руки: Ю. Грицай, 447 Locust St., Amsterdam, N. Y., або до комітету будови: Голова Юрко Мацьків, скарбник Григорій Сапелюк, син Павла, писар Іван Гуда.

За тимчасовий комітет:

Ю. Грицай,

В. Михалюк.

—o—

БЕЙОН, Н. ДЖ.

На читальню „Просвіти" в селі Лани, бобрецького повіту.

Кілька тижнів тому звернулися до нас односельчане з просьбою помогти їм відбудувати читальню „Просвіти". Отже 8. квітня с. р. просьбу виконано.

Старанням диріґента хорів Ігната Палажія улаштовано концерт, в якому приняли участь український хор „Боян", Шкільний Хор та Українська Банда. Особливо визначалися хори але не можна не згадати Марію Ошуст, яка дуже гарно відспівала своє сольо. Іван Ґеба відограв сольо на мандоліні, а Михайло Скисляк на скрипці.

Прибутку було $143.55, розходу $29.70. Вислано на руки голови читальні Івана Пахолки $110.00. Пересилка коштувала $2.75, лишилося на руках комітету $1.10.

Комітет Односельчан.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ